

Diplomația modernă. Managementul rețelei diplomatice și adaptarea acesteia la provocările tehnologice ale secolului XXI. Dezvoltarea de noi competențe ale diplomaților

Explorări interdisciplinare și contribuții academice actuale

REZUMATUL TEZEI DE ABILITARE

Rezumat în limba română

Parcursul meu academic și profesional a fost determinat în mod covârșitor de experiența de diplomat de carieră, practicarea acestei meserii extraordinare influențând preferințele mele epistemologice pentru perspectivele constructivistă și post-positivism pentru a integra, într-un demers interdisciplinar, cercetările mele asupra efectelor revoluției tehnologice asupra diplomației moderne.

Teza de abilitare reflectă activitatea mea de cercetare academică, experiența profesională ca diplomat și apoi cadru universitar și încearcă să demonstreze competența mea de a coordona doctorate în domeniul relațiilor internaționale.

Teza de abilitare este structurată în două mari capitole care încearcă să surprindă, cât mai fidel posibil, profilul meu academic.

Primul capitol – Repere profesionale și contribuții științifice - se focalizează pe prezentarea principalelor rezultate ale parcursului meu profesional, începând de la intrarea în Ministerul Afacerilor Externe, punctarea momentelor relevante din activitatea mea diplomatică, continuând cu parcursul profesional din perioada studiilor doctorale (2009-2012) și încheind cu parcursul profesional și evoluțiile științifice după obținerea titlului de doctor. Tot în acest capitol am prezentat, pe scurt, principalele proiecte de cercetare la care am participat, rezultatele acestora, materializate în articole științifice și/sau prezentări în cadrul conferințelor naționale sau internaționale, precum și activitățile extra-curriculare (de exemplu cea de membru în consiliul științific sau editorial al unor reviste cotate în bazele internaționale de date, sau cea de trainer pentru diplomați de carieră, sau de dezvoltator al unui joc de simulare a activității unui minister de externe). În opinia mea, toate acestea demonstrează inovație, continuitate și coerență în demersurile mele științifice, integrând într-un mod judicios o abordare interdisciplinară a diplomației moderne și evidențiind capacitatea de a lucra în echipe de cercetare sau de a le coordona.

În ultima parte a acestui capitol am încercat să evidențiez importanța abordării interdisciplinare a studiului diplomației. În mod evident, opțiunile mele ontologice, epistemologice și metodologice s-au circumscris post-positivismului și constructivismului, probabil și ca urmare a experienței mele anterioare de diplomat de carieră, nu atât pentru stabilirea legăturilor de cauzalitate, cât mai ales pentru studierea influenței acestora asupra schimbărilor din diplomația modernă.

Evoluția societăților, revoluția tehnologică, dar și noile tipuri de amenințări la adresa omenirii aduc pe masa diplomaților subiecte care altădată erau tratate strict la nivel intern,

redefinind profilul diplomatului, funcțiile și atribuțiile ministerelor de externe Prin urmare, vorbim despre o schimbare de paradigmă în diplomație, pe care literatura de specialitate a încercat să o cuprindă sub umbrela termenului de diplomație modernă. Analiza acestor schimbări cere o abordare interdisciplinară, câmpul tradițional de studii limitat la științe politice, relații internaționale, drept internațional public fiind insuficient. Din acest motiv, în cercetările mele am încercat să am o abordare interdisciplinară, făcând apel la alte domenii, cum ar fi managementul organizațiilor, pentru optimizarea rețelei diplomatice și îmbunătățirea procesului decizional, creșterea motivării angajaților și dezvoltarea/consolidarea competențelor necesare muncii diplomatice, dar și fizică/chimie/biologie, pentru acoperirea dosarelor de dezarmare, controlul armamentelor și a produselor cu dublă utilizare sau comunicare, cu accent pe noile medii de comunicare.

O altă direcție interesantă de cercetare și relativ puțin abordată este nevoia de teoretizare a diplomației. Deși există foarte multă literatură despre diplomație, lipsește aproape complet o meta-teorie a diplomației care să înglobeze toate conceptele într-un singur set de relații coerente. Un astfel de demers este posibil numai printr-un efort de echipă, teoreticieni din mediul academic și diplomați de carieră. Punctul de pornire în dezvoltarea unei meta-teorii ar trebui să fie clarificarea relației dintre diplomație și teoriile relațiilor internaționale. O întrebare legitimă apare în astfel în mediul academic: este diplomația un concept autonom sau trebuie să facă apel la paradigmele relațiilor internaționale pentru a explica ceea ce se întâmplă în mediul internațional? Dacă diplomația este privită ca fiind cuprinsă în relațiile internaționale (și acest lucru este valabil dacă acceptăm că numai statele fac diplomație), atunci cadrul teoretic al relațiilor internaționale este suficient. Dar dacă diplomația este mai cuprinzătoare decât relațiile internaționale? Am arătat că pot fi asimilate diplomației gesturi și acțiuni ale unor entități non-statale care imită statul în încercările lor de a interacționa pe scena mondială, în scopul recunoașterii internaționale.

Așa cum am precizat, am folosit background-ul meu în domeniul managementului pentru a încerca să subliniez o posibilă legătura lipsă în încercările de a teoretiza diplomația, și anume insuficiența cercetare a managementului serviciului diplomatic și a modului în care acesta implementează politica externă a statului: organizarea ministerului afacerilor externe, analiza acțiunilor diplomatice în anumite domenii ale diplomației, administrarea serviciului diplomatic, precum politica de plecare la post, politica de formare profesională continuă, relațiile dintre diferitele instituții ale diplomației, implementarea planurilor strategice. Managementul serviciului diplomatic ar trebui să răspundă la întrebarea: cum poate fi cel mai bine implementată politica externă asumată de minister? Astfel, atunci când analizăm

teoretizarea diplomației ar trebui să avem în minte două fațete ale practicii diplomatice: pe de o parte diplomația ca instrument de implementare a politicii externe a statului în rolul său de actor activ pe scena internațională și, pe de altă parte, managementul serviciului diplomatic. Am încercat să argumentez importanța cercetării dintr-o perspectivă interdisciplinară a diplomației moderne, în încercarea de teoretizare a diplomației și necesitatea apelării la instrumentarul altor științe, cum ar fi managementul, pentru a arăta cum tehnologia trebuie integrată în procesele interne ale ministerelor afacerilor externe.

Ajungem astfel la problema resurselor umane în diplomația modernă sau mai exact formarea lor profesională. Competențele de care trebuie să dispună diplomații la intrarea în corpul diplomatic și, apoi, de-a lungul carierei diplomatice, este o problemă critică a oricărui minister de externe (Berridge 2010, Bjola și Kornprobst 2013, Cercel 2019). Din perspectivă academică, m-a interesat în mod deosebit ce competențe trebuie să formăm studenților masteranzi astfel încât aceștia să poată parcurge cu succes nu numai concursul de intrare în Corpul Diplomatic și Consular, ci și să facă față cu succes viitoarei cariere diplomatice.

Capitolul al doilea prezintă planul carierei universitare, liniile principale de dezvoltare a activității de cercetare și didactice, noi planuri publicistice și posibile teme de cercetare doctorală viitoare. În cadrul capitolului am detaliat rezultatele cercetării mele academice, direcțiile de cercetare pe care intenționez să le urmez în domeniul diplomației moderne, proiectele viitoare privind dezvoltarea unui model de evaluare de impact pentru Agenția de Cooperare Internațională pentru Dezvoltare (RoAid) și crearea unui centru de excelență în negocieri internaționale, cu focalizare pe diplomația digitală și mai ales asupra efectelor revoluției digitale asupra proceselor interne ale ministerelor afacerilor externe. Aceste noi direcții de cercetare ar putea avea aplicabilitate directă în mediul academic, permițând oferirea unei mai bune experiențe de învățare pentru studenți, dar pot fi utile și profesioniștilor din diplomație, oferindu-le idei pentru o posibilă regândire a modului de recrutare și formare profesională a resursei umane în ministerele afacerilor externe.

Am prezentat și un proiect publicistic programat pentru 2023. Este vorba despre ediția a doua, revăzută și adăugită, a cărții mele *Diplomație și Negocieri Diplomatice*. Cartea va apărea tot la editura CH Beck și va include, pe lângă o revizuire necesară a unora dintre temele abordate, ca urmare a evoluțiilor pe scena internațională din 2019 până în prezent, adăugiri substanțiale, cum ar fi: noi ramuri ale diplomației, noi teme apărute pe agenda diplomatică. Adăugirile vor viza câteva teme care nu au fost abordate (sau au fost abordate limitat în prima ediție): încercările de teoretizare a diplomației, diplomația entităților non-

statale, diplomația sub-statală și diplomația supra-statală, asistența pentru dezvoltare, tendințe în cooperarea internațională, alte forme ale soft-power.

În finalul capitolului am propus câteva teme de cercetare doctorală care se circumscriu opțiunilor mele ontologice, epistemologice și metodologice.

Rezumat în limba engleză

My academic and professional path has been overwhelmingly determined by the experience of a career diplomat. The practice of this extraordinary job has influenced my epistemological preferences for constructivist and post-positivist perspectives to integrate, in an interdisciplinary manner, my research into the effects of the technological revolution on modern diplomacy.

The habilitation thesis reflects my academic research activity, the professional experience as a diplomat and then university teacher and tries to demonstrate my competence to coordinate doctorates in the field of international relations.

The habilitation thesis is structured in two large chapters that try to capture, as faithfully as possible, my academic profile.

The first chapter – Professional milestones and scientific contributions – focuses on the main results of my professional career, starting from the entry to the Ministry of Foreign Affairs, marking the relevant moments of my diplomatic activity, continuing with the professional career during doctoral studies (2009-2012) and concluding with the professional course and scientific developments after obtaining the doctorate. Also in this chapter I briefly presented the main research projects in which I participated, their results, materialized in scientific articles and/or presentations at national or international conferences, as well as extra-curricular activities (for example, membership in the scientific or editorial board of journals listed in international databases, or that of a trainer for career diplomats, or a developer of a game simulating the activity of a foreign affairs ministry). In my opinion, all this demonstrates innovation, continuity and coherence in my scientific endeavours, judiciously integrating an interdisciplinary approach to modern diplomacy and highlighting the ability to work in research teams or to coordinate them.

In the last part of this chapter I tried to highlight the importance of the interdisciplinary approach to the study of diplomacy. Obviously, my ontological, epistemological and methodological options were circumscribed to post-positivism and constructivism, probably also as a result of my previous experience as a career diplomat, not so much for establishing causal links, but mainly for studying their influence on changes in modern diplomacy.

The evolution of societies, the technological revolution, but also the new types of threats to humanity bring to the table of diplomats subjects that were once dealt with strictly

internally, redefining the profile of the diplomat, the functions and attributions of the foreign affairs ministries. Therefore, we are talking about a paradigm shift in diplomacy, which specialized literature tried to include under the umbrella of the term modern diplomacy. The analysis of these changes requires an interdisciplinary approach, the traditional field of studies limited to political sciences, international relations, public international law being insufficient. For this reason, in my research I tried to have an interdisciplinary approach, calling on other fields, such as the management of organizations, to optimize the diplomatic network and improve the decision-making process, increase the motivation of employees and develop/consolidate the skills necessary for the diplomatic work, but also physics/chemistry/biology, to cover disarmament, arms control and dual-use or communication files, with an emphasis on new communication media.

Another interesting and relatively under-addressed research direction is the need to theorize diplomacy. Although there is a great deal of literature on diplomacy, a meta-theory of diplomacy that encompasses all concepts in a single set of coherent relationships is almost completely lacking. Such an approach is only possible through a team effort by academic theorists and career diplomats altogether. The starting point in developing a meta-theory should be to clarify the relationship between diplomacy and theories of international relations. A legitimate question thus arises in academia: is diplomacy an autonomous concept or must it appeal to the paradigms of international relations to explain what is happening in the international environment? If diplomacy is seen as subsumed within international relations (and this is true if we accept that only states do diplomacy), then the theoretical framework of international relations is sufficient. But what if diplomacy is more comprehensive than international relations? We have shown that gestures and actions of non-state entities that imitate the state in their attempts to interact on the world stage, for the purpose of international recognition, can be assimilated to diplomacy.

As stated, I used my background in management to try to highlight a possible missing link in attempts to theorize diplomacy, namely the insufficient research into the management of the diplomatic service and how it implements state's foreign policy: the organization of the ministry of foreign affairs, the analysis of diplomatic actions in certain areas of diplomacy, the administration of the diplomatic service, such as the departure in diplomatic mission policy, the continuous professional training policy, the relations between the various institutions of diplomacy, the implementation of strategic plans. The management of the diplomatic service should answer the question: how can the foreign policy undertaken by the ministry be best implemented? Thus, when we analyze the theorization of diplomacy, we

should have in mind two sides of diplomatic practice: on the one hand, diplomacy as a tool for implementing the state's foreign policy in its role as an active actor on the international stage, and on the other hand, diplomatic service management. I tried to argue the importance of research from an interdisciplinary perspective of modern diplomacy, in the attempt to theorize diplomacy and the need to call on the tools of other sciences, such as management, to show how technology should be integrated into the the internal processes of the ministries of foreign affairs.

We thus arrive at the problem of human resources in modern diplomacy, or more precisely their professional training. Competences that diplomats must possess upon entry into the diplomatic corps and then throughout their diplomatic career is a critical issue for any foreign ministry (Berridge 2010, Bjola and Kornprobst 2013, Cercel 2019). From an academic perspective, I was particularly interested in what skills we need to train master's students so that they can successfully not only pass the entrance exam to the Diplomatic and Consular Corps, but also successfully fulfil the diplomatic career.

The second chapter presents my university career plan, the main lines of research and teaching activity development, new publication plans and possible future doctoral research topics. In the chapter I detailed the results of my academic research, the research directions I intend to follow in the field of modern diplomacy, future projects regarding the development of an impact assessment model for the International Development Cooperation Agency (RoAid) and the creation of a centre of excellence in international negotiations, with a focus on digital diplomacy and especially on the effects of the digital revolution on the internal processes of ministries of foreign affairs. These new lines of research could have direct applicability in academia, allowing for a better learning experience for students, but they can also be useful to diplomacy professionals, giving them ideas for a possible rethinking of how to recruit and train human resources in the ministries of foreign affairs.

I also presented a publishing project scheduled for 2023. It is about the second edition, revised and added, of my book *Diplomacy and Diplomatic Negotiations*. The book will also be published by the CH Beck Publishing House and will include, in addition to a necessary revision of some topics covered, as a result of the developments on the international scene from 2019 until now, new branches of diplomacy and new topics that have emerged on the diplomatic agenda. The additions will cover several topics that were insufficiently or not at all covered in the first edition: attempts to theorize diplomacy, diplomacy of non-state entities, sub-state diplomacy and supra-state diplomacy, development assistance, trends in international cooperation, other forms of soft power.

At the end of the chapter, I proposed some doctoral research topics that circumscribe my ontological, epistemological and methodological research interests.